provincie :: Utrecht

S T A T E N V O O R S T E L

Datum	: 19 mei 2008	Nummer PS	:
Afdeling	: ILG	Commissie	: Cie RGW
Registratienummer	:	Portefeuillehouder	: R.W. Krol

Titel : Strategisch Grondplan taakgebonden aankopen Agenda Vitaal Platteland

Inhoudsopgave

Ontwerpbesluit pag.

Toelichting pag.

Bijlage(n): 1

Inleiding

Sinds 1 januari 2007 heeft de provincie de verantwoordelijkheid voor de realisatie van taakgebonden grondverwerving overgenomen van het Rijk. De prestaties zijn vastgelegd in een bestuursovereenkomst 2007-2013 ILG (Investeringsbudget Landelijk Gebied) tussen Rijk en provincie. Deze afspraken zijn vertaald in een opdracht van de provincie aan de gebiedscommissies Agenda Vitaal Platteland (AVP). De gebiedsprogramma's AVP zijn vastgesteld door PS op 5 december 2007.
Taakgebonden grondaankopen voor de AVP zijn gronden die worden aangekocht op basis van een vooraf bekende beleidsopgave voor één van de doelen in het landelijk gebied: natuur, recreatie, landbouw, reconstructie, water, nationaal landschap of cultuurhistorie. De belangrijkste opgaven zijn de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en Recreatie om de Stad (RodS). In totaal gaat het in de periode 2007-2013 om 2844 ha grondverwerving. Bij taakgebonden aankopen gaat het veelal om gronden met een agrarische bestemming die na aankoop een nieuwe functie krijgen. Per jaar moet dus 420 ha. verworven worden om deze taakstelling te realiseren. Probleem is dat het huidige tempo van verwerving slechts circa 210 ha. per jaar bedraagt. In dit Strategisch Grondplan gaat het om de vraag: 'hoe kan versnelling worden gerealiseerd?' Het Strategisch Grondplan taakgebonden aankopen is bijgevoegd in bijlage 1.
Met dit ***Strategisch Grondplan voor taakgebonden grondaankopen voor de Agenda Vitaal Platteland*** staat het aankoopbeleid ter discussie dat het Rijk sinds 1990 voert. De provincie kan dit doen onder de voorwaarde dat het binnen de wettelijke kaders blijft. Wel is nauw overleg met het Rijk nodig voor zover dit herziening van de financiële afspraken in de Bestuursovereenkomst vergt. De voorgestelde strategie bestaat uit een set van maatregelen die nodig is om de taakstelling van 2844 ha. te kunnen halen. Dit Strategisch Grondplan is niet meer dan 'een gereedschapskist' die de gebiedscommissies nodig hebben om tijdig gronden te kunnen verwerven. Met dit plan kunnen gebiedscommissies een Aankoop Strategie Plan (ASP) per gebied opstellen, en kunnen dan de keuze maken welk 'gereedschap' ze al dan niet inzetten.
In dit ***Strategisch Grondplan voor taakgebonden grondaankopen voor de Agenda Vitaal Platteland*** wordt gekozen voor de strategie **prioritaire gebieden**. Deze strategie kent naast de mogelijkheid van flankerend beleid ook de mogelijkheid om prioritaire gebieden aan te wijzen waar met volledige schadeloosstelling wordt aangekocht en waar uiteindelijk het onteigeningsinstrument ingezet kan worden.. Een nadere toelichting vindt u onder het kopje ***argumenten.*** Deze strategie biedt de meest reële kans dat de opgave van 2844 ha. wordt gerealiseerd. Daarbij is in beschouwing genomen dat deze strategie voldoende draagvlak heeft bij de betrokken partijen (natuur, gebiedscommissies). De landbouw maakt wel enig voorbehoud. Met dit Strategisch Grondplan stellen PS een kader 'een gereedschapskist' vast voor de grondverwerving. Een volgende stap is het aanwijzen van prioritaire gebieden en vervolgens de gebiedscommissies vragen een Aankoop Strategie Plan (ASP) op te stellen per AVP gebied. Pas wanneer GS een ASP vaststellen krijgt het ook financiële consequenties. De normkosten die het Rijk op dit moment beschikbaar stelt voor deze aankopen zijn onvoldoende bij volledige schadeloosstelling. Dit kan betekenen dat aan het einde van de ILG periode (2007-2013) minder hectares zijn aangekocht met de thans beschikbare financiële middelen van Rijk. Dit zal de komende maanden nader uitgewerkt worden in een financieel plan.

Ontwerp-besluit

Besluit van 19 mei 2008

Provinciale Staten van Utrecht;

Op het voorstel van Gedeputeerde Staten van 25 maart, afdeling ILG, nummer 2008INT219189;

Besluiten:

Het Strategisch Grondplan taakgebonden aankopen Agenda Vitaal Platteland vast te stellen zoals weergegeven in de bijlage 1 bij dit besluit.

voorzitter,

griffier,

Toelichting

Aan Provinciale Staten,

Wettelijke grondslag

de Wet Inrichting Landelijk Gebied (WILG)
de Wet Agrarisch Grondverkeer (WAG)
de Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO)

Beoogd effect

Een dusdanige versnelling van de taakgebonden grondaankopen Agenda Vitaal Platteland (AVP) zodat de beoogde taakstelling die bestuurlijk is vastgelegd gerealiseerd wordt.

Argumenten

De provincie draagt een bestuurlijke verantwoordelijkheid voor het oplossen van het probleem dat de grondverwerving achterblijft ten opzichte van de programmering. Sinds 1 januari 2007 heeft de provincie de verantwoordelijkheid voor de realisatie van taakgebonden grondverwerving overgenomen van het Rijk. Het aankoopbeleid is vastgelegd in het handelingskader grond en is in essentie in ongewijzigde vorm overgenomen van het Rijk. De prestaties zijn vastgelegd in de bestuursovereenkomst 2007-2013 ILG (Investeringsbudget Landelijk Gebied) tussen Rijk en provincie. Deze afspraken zijn vertaald in een opdracht van de provincie aan de gebiedscommissies AVP die een gebiedsplan AVP hebben opgesteld (vastgesteld door PS op 5 december 2007).

De voorkeursstrategie komt voort uit onderstaande beleidskeuzes n.a.v. een brainstormsessie met GS.

- *Meer betalen dan de agrarische waarde*
  Op de eerste plaats dat voor taakgebonden aankopen minder terughoudend hoeft te worden omgegaan met het meer betalen dan de agrarische waarde. Het inzetten van flankerend instrumentarium (hervestigingtoeslag, beëindigingtoeslag, pachtontbinding) behoorde in het verleden al tot de mogelijkheden, maar ook het betalen van een volledige schadeloosstelling is mogelijk. De meerkosten die hier mee gemoeid zijn variëren van enkele procenten boven de agrarische waarde tot circa 30% bij volledige schadeloosstelling van agrarische bedrijven. De wetgeving hierbij is bepalend, maar de juridische interpretatie is nog niet eenduidig. Er mag bij grondverwerving geen sprake zijn van ongeoorloofde staatssteun. Een vergoeding tot 5% boven de taxatiewaarde is in ieder geval geen staatsteun. Volledige schadeloosstelling is een ander uitgangspunt waarbij de vergoeding hoger is. Voor die situatie is niet duidelijk of dit alleen kan indien ook daadwerkelijk sprake is van de bereidheid om het onteigeningsinstrument in te zetten.
- *Het inzetten van instrument van volledige schadeloosstelling met de mogelijkheid van afdwingbaarheid*
  Overeenkomstig het recent opgestelde advies van de Raad voor het Landelijk Gebied heeft GS geen principiële bezwaren tegen de inzet van volledige schadeloosstelling als instrument bij taakgebonden aankopen, met als uiterste consequentie onteigening daar waar gronden niet minnelijk kunnen worden verworven. Het ligt in de rede dat de provincie hierin keuzes maakt door prioritaire gebieden aan te wijzen in overleg met de Gebiedscommissies. Hiervoor komen o.a. in aanmerking: de gebieden voor verdrogingbestrijding - de topgebieden (verdroging), de begrensde nieuwe natuur voor Natura 2000, kansrijke projecten inrichting EHS, de ecologische verbindingszones en de RodS-gebieden. Uiteraard wordt getracht om zoveel mogelijk via het spoor van minnelijke aankoop te verwerven, echter indien dit niet lukt kan onteigend worden. In de praktijk zal onteigening nauwelijks plaatsvinden terwijl de agrariërs wel volledig schadeloos gesteld mogen worden indien provincie of gemeente bereid is dit instrument in te zetten. De nieuwe wet op de ruimtelijke ordening en de WILG bieden voldoende juridisch kader. Buiten de prioritaire gebieden geldt dan een aankoopregime zonder volledige schadeloosstelling maar waar wel flankerend beleid kan worden ingezet.
- *De regie op de grondverwerving in het gebied*
  U heeft aangegeven dat Gebiedscommissies die de regie op de grondverwerving zoveel mogelijk in eigen hand willen nemen, eerst de meerwaarde t.o.v. de huidige situatie moet onderbouwen. Indien de huidige procedures niet slagvaardig zijn moeten die worden verbeterd. Dit speelt vooral bij complexe aankopen, vaak met meerdere doelen, inclusief gebouwen waarbij de besluitvorming niet is gemandateerd maar via GS en PS loopt. De aankoop en het beheer van grond vindt plaats door de Dienst Landelijk Gebied (DLG) in opdracht van de provincie. Dit staat niet ter discussie. Wel kan in lijn met de filosofie van de Agenda Vitaal

Platteland de aansturing van de grondaankopers van DLG meer plaats gaan vinden vanuit de programmabureaus in de gebieden. Vanuit de gebiedscommissies de Venen en de Gelderse Vallei vindt de aansturing van grondverwerving al voor een belangrijk deel in het gebied plaats.

- *Vroegtijdige planologische duidelijkheid*
  Planologische duidelijkheid kan niet altijd gegeven worden. Gronden waarvan onduidelijk is of ze in de toekomst een rode functie krijgen hebben een verwachtingswaarde die ook beduidend hoger is dan een volledige schadeloosstelling op basis van agrarisch gebruik. Echter gelet op de hoge ruimtelijk dynamiek zal in de provincie Utrecht altijd onduidelijkheid blijven bestaan. Wel kan op micro-niveau waar mogelijk de bestemming natuur en recreatie vroegtijdig in het bestemmingsplan worden vastgelegd. Hiermee dient de (financiële) uitvoerbaarheid van het plan geregeld te zijn. Voorkomen moet worden dat dit leidt tot planologische schaduwwerking van de EHS die in strijd is met het vigerend beleid dat is beschreven in het Beleidsplan Natuur en Landschap.
- *De financiële dekking*
  Financieel brengt een ruimhartiger aankoopbeleid hogere kosten met zich mee. De mogelijkheden voor financiële dekking dienen nader onderzocht te worden. De komende jaren zullen de thans beschikbare budgetten worden ingezet. Tevens dient met het Rijk onderhandeld te worden over herziening de bestuursovereenkomst. .
- *Taakstelling temporiseren*
  De taakstelling temporiseren is in principe niet aan de orde. De opgaven voor grondverwerving passen binnen het uitvoeringsprogramma van het collegeprogramma. Hierin staat dat dit college 70% van de bestuursovereenkomst ILG in de collegeperiode (2007-2011) wil uitvoeren waaronder 1300 ha. EHS.

Financiën
Een ruimhartiger aankoopbeleid brengt hogere kosten met zich mee. De financiële dekking dient nader onderzocht te worden. In principe worden de hogere kosten per hectare gedekt uit de beschikbare middelen voor grondaankopen. Indien geen aanvullende dekking beschikbaar komt zal in de periode 2007-2013 uiteindelijk minder hectares verworven worden dan de beoogde 2844 hectare.

Juridisch

- Het subsidiekader bij de verordening AVP dient te worden aangepast.
- De bestuursovereenkomst met het Rijk dient te worden herzien.

Europa

Verwerving tegen volledige schadeloosstelling en extra subsidie-instrumenten dienen te voldoen aan de randvoorwaarden die aan staatssteun zijn gesteld.

Communicatie

- Verspreiding van bijgevoegd beleidsplan "Strategisch Grondplan voor taakgebonden aankopen Agenda Vitaal Platteland (AVP)" naar de betrokkenen die een bijdrage hebben geleverd.
- Persbericht na vaststelling door PS

Bijlagen

- Beleidsplan: Strategisch Grondplan voor taakgebonden aankopen Agenda Vitaal Platteland (AVP)
- De mythologie van onteigening: Publicatie Raad Landelijk Gebied 8 januari 2008

Gedeputeerde Staten,

voorzitter, R.C. Robbertsen

secretaris, Drs. H.H. Sietsma